

SUÇUN UNSURLARI

(İhlâlsiz Suç Olmaz İlkesi ve Hukuka Uygunluk Nedenleri)

II. İHLÂLSİZ SUÇ OLMAZ

İhlâl, Suçun Hukuki Konusu ve Mağdur:

Herhangi bir fiil değil, sadece ceza hukukuna aykırı olan, yani bir ceza hukuku normu ile çatışan veya ceza kanununu ihlal eden fiil suçtur.

Hukuka aykırılığın ne olduğuna ilişkin tartışmalar, iki temel anlayışı ortaya çıkarmıştır:

- *Hukuka maddi aykırılık*

- *Hukuka şekli aykırılık*

Suçun hukuki konusu, hukukça korunan, bundan ötürü kendisine hukuki değer veya hukuki menfaat denen varlık, yani ceza normunun bir ceza tehdidi ile olası saldırılardan korumayı amaçladığı varlıktır.

Suçun özel (mahsus) mağduru, suçla ihlal edilen ve cezayla korunan hukuki değer veya menfaatin hamili konumunda olan kimsedir.

Suçun maddi konusu, suçun maddeten etkilerini üzerinde gösterdiği varlıktır.

Suçtan zarar gören, suçtan ötürü, tazminat isteme hakkına sahip olan kimse veya kimselerdir.

HUKUKA UYGUNLUK NEDENLERİ

Hukuk düzeni kimi zaman, yasaklanan bir davranışın belli bazı koşullar oluştuğunda yapılmasına izin vermektedir. Buradan da hukuka uygunluk nedenleri denen nedenler ortaya çıkmaktadır.

- *Kanun emrinin yerine getirilmesi - Yetkili merciin emrinin yerine getirilmesi*

TCK Madde 24 (Kanunun hükmü ve amirin emri):

“(1) Kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez.

(2) Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz.

(3) Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez. Aksi takdirde yerine getiren ile emri veren sorumlu olur.

(4) Emrin, hukuka uygunluğunun denetlenmesinin kanun tarafından engellendiği hallerde, yerine getirilmesinden emri veren sorumlu olur.”

- Meşru savunma

Türk Ceza Kanunu’nda sadece kişinin kendi lehine değil, ayrıca üçüncü kişi lehine de meşru savunmada bulunması mümkündür.

TCK m. 25/1 (Meşru savunma):

“ (1) Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, gerçekleşen, gerçekleşmesi veya tekrarı muhakkak olan haksız bir saldırıyı o anda hal ve koşullara göre saldırı ile orantılı biçimde defetmek zorunluluğu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.”

Meşru savunmanın şartları:

- Saldırıya ilişkin şartlar:

- . Ortada bir saldırı olmalıdır
- . Saldırı mevcut olmalıdır
- . Saldırı haksız olmalıdır
- . Saldırı bir hakka yönelmiş olmalıdır

- Savunmaya ilişkin şartlar:

- . Savunma zorunlu olmalıdır
- . Savunma saldırıyla orantılı olmalıdır

- Zorunluluk Hali

TCK m. 25/2 (Zorunluluk hali):

“(2) Gerek kendisine gerek başkasına ait bir hakka yönelik olup, bilerek neden olmadığı ve başka suretle korunmak olanağı bulunmayan ağır ve muhakkak bir tehlikeden kurtulmak veya başkasını kurtarmak zorunluluğu ile ve tehlikenin

ağırlığı ile konu ve kullanılan vasıta arasında orantı bulunmak koşulu ile işlenen fiillerden dolayı faile ceza verilmez.’’

Zorunluluk halinin şartları:

- Tehlikeye ilişkin şartlar:

- . *Ortada mevcut bir tehlike olmalıdır*
- . *Tehlike ağır ve muhakkak olmalıdır*
- . *Tehlike kişinin kendisine ya da başkasına ait bir hakka yönelik olmalıdır*

- Korunmaya ilişkin şartlar:

- . *Tehlikeden başka türlü korunmak olanağı olmamalıdır*
- . *Tehlikeye bilerek neden olunmamalıdır*
- . *Kişinin tehlikeye karşı durma ödevi olmamalı*
- . *Tehlikeyle korunma fiili arasında oran bulunmalı*

- Hakkın Kullanılması ve İlgilinin Rızası

TCK m. 26 (Hakkın kullanılması ve ilgilinin rızası):

‘‘ (1) Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez.

(2) Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.’’

Özel Kanunlarda Yer Alan Hukuka Uygunluk Nedenleri

Bunlar çok ve çeşitli nedenlerdir. Ancak özellikleri ve önemleri dolayısıyla aşağıdakiler ayrıca dikkat çekmektedir:

- Hekimlik mesleğinin icrası
- Sportif faaliyetler
- Basın hürriyeti
- Bankacılık faaliyeti

Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Sınırın Aşılması

TCK m. 27 (Sınırın aşılması):

‘‘ (1) Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması halinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı cezanın altında birinden üçte birine kadar indirilerek hükmolunur.

(2) Meşru savunmada sınırın aşılması mazur görülebilecek bir heyecan, korku veya telaştan ileri gelmiş ise faile ceza verilmez.’’